

Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка
Національний технічний університет України "КПІ"
Чернігівський національний технологічний університет

***Мова. Культура. Комунікація:
поширення інтегративних тенденцій у
сучасних дослідженнях мов і літератур***
Матеріали VIII-ї Міжнародної науково-практичної
конференції (28–29 квітня 2017 р.)

***Язык. Культура. Коммуникация:
распространение интегративных
тенденций в современных исследованиях
языков и литератур***
Материалы VIII-й Международной научно-
практической конференции (28–29 апреля 2017 г.)

***Language. Culture. Communication:
Spread of the Integrative Tendencies in the
Modern Language and Literature Studies***
Papers of the 8th International Scientific and Practical
Conference (April 28–29, 2017)

УДК 811'11 + 811.112

ББК Ш 143

Ш 143.21

Мова. Культура. Комунікація: поширення інтегративних тенденцій у сучасних дослідженнях мов і літератур: Матеріали 8-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Чернігів, 28–29 квітня 2017 р.). – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка. – 2017. – 208 с.

© Колектив авторів, 2017

У збірнику представлені результати сучасних розвідок у галузях лінгвокультурології, лінгвофілософії, семантики, зіставних студій, лінгвокогнітивних і лінгвопрагматичних досліджень дискурсу, методики викладання мов і літератур, літературознавчого аналізу текстів, прикладних аспектів мовознавства.

Організаційний комітет:

В. О. Дятлов, перший проректор ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, проректор з науково-педагогічної роботи, доктор істор. наук, професор, **голова оргкомітету**;

О. О. Борисов, кандидат філол. наук, доцент, завідувач кафедри германської філології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, **співголова оргкомітету**.

Члени оргкомітету:

С. О. Жила, доктор пед. наук, професор, завідувач кафедри української мови та літератури ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

А. А. Калита, доктор філол. наук, професор кафедри теорії, практики та перекладу французької мови ФЛ НТУУ "КПІ";

І. О. Гаценко, кандидат філол. наук, доцент кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін ЧНТУ.

Редакційна колегія:

О. Г. Васильєва, кандидат філол. наук, доцент кафедри германської філології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

Н. В. Деркач, кандидат філол. наук, доцент кафедри германської філології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

О. С. Конотоп, кандидат пед. наук, доцент кафедри мов і методики їх викладання ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

В. В. Красавіна, канд. філол. наук, доц. кафедри української мови та літератури ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

Н. В. Репех, кандидат філол. наук, ст. викл. кафедри германської філології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

Л. В. Пікун, кандидат філол. наук, доцент кафедри германської філології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

І. В. Ганжа, викл. кафедри германської філології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка.

*Рекомендовано до друку Вченою радою філологічного факультету
Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка
(Протокол № 8 від 20.04.2017 р.).*

3. Космеда Т. А. Гендерна лінгвістика в Україні : історія, теоретичні засади, дискурсивна практика : [колект. моногр.] / Т. А. Космеда, Н. А. Карпенко, Т. Ф. Осіпова, Л. М. Саліонович, О. В. Халіман; за наук. ред. проф. Т. А. Космеди. – Х. : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди; Дрогобич : Коло, 2014. – 472 с.
4. Перехресні стежки українського маскулінного дискурсу : Культура й література XIX–XXI століть / А. Матусяк [ін.] ; за ред. А. Матусяк. – К. : Laurus, 2014. – 368 с.
5. American Dictionary of the English Language / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://websterdictionary1828.com>.
6. Browse Dictionary / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dictionary.com/browse>.
7. Cambridge Dictionary / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dictionary.cambridge.org>.
8. Evelyn J. Mom, I need to be a girl / [Електронний ресурс] / Just Evelyn. – Imperial Beach : Walter Trook Publishing, 1998. – 77 р. – Режим доступу : http://www.transfigurations.co.uk/filestore/Mom_I_need_to_be_a_girl.pdf
9. Fu K. For Today I Am a Boy / [Електронний ресурс] / Kim Fu. – Режим доступу: <http://kimfu.ca/books/for-today-i-am-a-boy/>
10. Oakley A. Matilda's Mistake / Ann Oakley. – L. : Flamingo, 1991. – 167 р.

Мойсеюк Ю. М.

*Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка*

СИМВОЛІКА ГЕРАЛЬДИЧНИХ КОЛЬОРІВ В АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКІЙ ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

The article touches upon sufficient issues of the role of colours in heraldry. It postulates the colour interpretation fundamentals and describes the main heraldic colours. The provided examples from the British and American novels illustrate some peculiarities of heraldic colours symbolism.

Зображення на полі щита наносяться кольорами. Колір – це аспект будь-якого об'єкту, що може бути описаний за допомогою відтінків/тонів, насиченості та яскравості/освітленості. Хоча психологічне сприйняття кольорів суб'єктивне, вони чітко пов'язуються з настроєм та емоціями. Геральдичні кольори розділяються на *metals* (метали), *furs* (хутра) і

tinctures або *enamels* (тинктури або емалі). Особливим типом геральдичних кольорів є хутра – *ermine* (горностаї) і *vair* (білка) з їхніми різновидами *erminois* (золотий горностаї), *ermine* (протигорностаї), *vairy* (золота білка), *countervair* (протибілка), *pean* (золотий протигорностаї), *buntnoh* (шарова білка), а також надзвичайно рідкісні види *rapellone* (луска) та *plumete* (пір'я) [5, с. 218; 1, с. 42]. Особливий різновид білячого хутра, який зустрічається тільки в англійській геральдичній практиці, це *potent*. Ще один різновид білячого хутра в англійській геральдичній традиції, на відміну від німецької та французької, має свою особливу назву: *miniver*. У художній літературі ця номінативна одиниця була використана з приписаним їй символічним значенням: у вірші Е. А. Робінсона *Miniver Cheevy* зображена сучасна людина, яка захоплюється лицарськими звичаями, тобто ім'я натякає на її захоплення, а в романі Дж. М. Грехема “Mrs. Miniver” вказується, що своє ім'я жінка запозичила з геральдики, щоб викликати асоціації з заможністю, знатністю і владою: “*Miniver*” was a name she borrowed from heraldry [6].

Традиція використовувати в геральдиці хутра, ймовірно, походить від давнього звичаю оторочувати щити хутром тварин. Хутро, відповідно до середньовічних норм, могло використовуватися тільки королівськими і дворянськими сімействами на знак їх винятковості і переваги, про що свідчать уривки художніх творів: *An Austrian princess wrapped in ermine* (MD, p. 61), *Scarlett draped the coverlet around her shoulders as if it were an imperial robe of ermine* (SMMGWW, p. 357),

Жорсткої системи регламентування символічних значень кольорів не існує, тому в різних джерелах подається різне тлумачення хроматичної символіки. Зазвичай червоний/пурпуровий колір, фарба якого коштувала дуже дорого, оскільки добувалася лише з одного різновиду мушлів, символізував статки, багатство, високий статус людини, яка могла придбати собі таку фарбу, але водночас мав паралельне значення – кров, пролиту в боротьбі, як у романах Вальтера Скотта: *the Boar's head...was represented with gory tongue and bloody tusks, or, in proper language, langed and dentated gules* (BL, p. 511).

Золото як колір і метал має здатність накопичення сакрально-магічних властивостей, якими наділяється володар цього кольору або

артефакту. Так, певною долею сакральності наділена оріфламма, «золоте полум'я», метафоричне найменування королівського стягу Франції: *Cunningham called on them to drink the speedy hoisting of the Oriflamme (the royal banner of France)* (QD, p.100).

Головних тинктур, тобто власне кольорів лише 5, але спеціалісти виділяють ще кілька рідкісних емалей. Наприклад, *tenne* (*tenny*, *tawney*, або *orange*), *sanguine* та *murrey*, притаманні лише англійській геральдиці. Герби з використанням цих тинктур можна знайти в Шотландії та Англії: *Clayhills, of Innergowrie, bears per bend sanguine and vert, two greyhounds courent bendways argent* (Клейхіллз з Іннергаурі носить на перев'язі тілесного та зеленого кольору двох борзих, що біжать по перев'язу на срібному фоні) [5].

Деякі кольори – *blue celeste*, *brunatre*, *carnation*, *cendree*, *rose* – не належать до емалей, металів або хутра і класифікуються як відтінки, натуральні кольори. Саме натуральний колір обрав Т. Мелорі для опису щита Брунатного лицаря, щоб зробити герб промовистим, тобто відобразити ім'я володаря у гербі, а також символічно вказати на безжалісну й люту натуру цього лицаря, асоціативно прирівнявши його до демонів, герби яких у середньовічних бестіаріях були брунатного кольору: *Breunes Saunze Pite* (WSTM, p. 570).

Якщо лицарі молоді і не встигли прославити себе турнірними та бойовими перемогами, вони носять звичайний білий щит без будь-яких кольорів і фігур, який позначається лексемою *vergescu*: *Lancelot picked three knights who were recommended by the young damsel to go with him, and he arranged that all four of them should bear the vergescu. This was the white shield carried by unfledged knights...*(OFK, p. 29). *Vergescu* носять також лицарі королеви – спеціально підібраний загін: *At that tyme was such a custom that the quene rode never wythoute a grete felyship of men of armys aboute her. And they were many good knyghtes, and the moste party were younge men that wolde have worshyp, and they were called the Quenys Knyghtes. And never in no batayle, turnement nother justys they bare none of them no maner of knowlecchyng of their owne armys but playne whyght shyldis, and thereby they were called the Quenys Knyghtes* (WSTM, p. 792); *She had left her bodyguard behind – the Queen's knights, who all bore the vergescu...*(OFK, p. 152). Нарешті, лицарі Круглого Столу в багатьох

художніх творах артуріанського циклу використовують простий білий щит з метою маскування своєї справжньої особистості: *It may not be amiss to mention that a good judge of style could often recognize a knight in armour, even if he was disguised and bearing the vergescu* (ОФК, р. 31–32).

Символізм геральдичних кольорів надзвичайно насичений. Кожній тинктурі відповідає певна планета, коштовний камінь та день тижня, іноді також квітка та число. Геральдичні емалі можна вважати прототиповими, оскільки ці кольори існують в кожній геральдичній системі, більше того – у кожній цивілізації.

Таким чином, до хроматичних гербових символів відносяться хутра, метали та емалі. Кожен з цих символів представлений певною лексемою чи набором лексем, які складають систему мови геральдики.

Література

1. Barrington A. Lectures on Heraldry / A. Barrington. – L.: George Bell, 1844. – 307 p.
2. Clark H. An Introduction to Heraldry / H. Clark. – L.: Henry Wahnbourne & Co, 1854. – 213 p.
3. Fox-Davies A.C. A Complete Guide to Heraldry / A.C. Fox-Davies. – N.Y.: Skyhorse Publishing, 2007. – 647 p.
4. Glenberg A. Symbol grounding and meaning / A. Glenberg, D. Robertson // Journal of memory and language. – 2000. – № 3. – P. 379–401.
5. Volborth C. A. Heraldry of the World / C. A. Volborth. – Norwich: Fletcher & Son Ltd, 1973. – 310 p.
6. Wade W. C. The Symbolisms of Heraldry / W. C. Wade. – L.: George Redway, 1989. – 246 p.

Список джерел ілюстративного матеріалу

- (QD): Scott W. Quentin Durward / W. Scott. – M.: Foreign Languages Publishing House, 1962. – 327 p.
- (WSTM): The Works of Sir Thomas Malory. – Oxford: Clarendon Press, 1967. – 362 p.
- (BL): Scott W. The Bride of Lammermoor / W. Scott. – Murrieta: Classic Books Company, 2001. – 421 p.
- (MD): Rooke L. Magi Dogs / L. Rooke // World Literature Today. – 2004. – Vol. 78, Issue 2, p.60–62.
- (SMGWW): Ripley A. Scarlett : The Sequel to Margaret Mitchell's Gone With the Wind / A. Ripley. – Baldwin Park: G.K. Hall, 1992. – 426 p.
- (ОФК): White T. H. The Once and Future King / T. H. White. – N.Y.: The Berkley Publishing Group, 1987. – 421 p.

ЗМІСТ

**РОЗДІЛ I. КОГНІТИВНИЙ, КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ І
ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТИ МОВИ Й МОВЛЕННЯ**

Kolesnyk O. S. Defragmenting the Worlds: M-Logic in Verbal Modeling ...	3
Хоменко І. А. Аудіальний контент у медіа та освіті: спроба осмислення явища з позицій східної філософії та європейської психології	5
Hall D. L. Social Media is “The Message”	10
Борисов О. О. Когнітивно-семантичний аналіз ключових номінацій концептів DIALOGUE та ДІАЛОГ: зіставний аспект (на матеріалі сучасних англомовних та україномовних лексикографічних джерел).....	12
Борисов О. О., Васильєва О. Г. Філософсько-методологічні засади дослідження комунікації	15
Ворохобов А. В. Герменевтика Ульриха Кёртнера как индикатор постмодернистской дилеммы протестантской академической теологии на Западе	19
Гідора-Шишковська А. Л. Інформаційна характеристика правових текстів ЄС	24
Зинцова Ю. Н. Способы выражения аспектуальных характеристик предельных глаголов немецкого языка	26
Красавіна В. В. Символічна концептуалізація епітета козацький (на матеріалі творів другої половини XIX – першої половини XX ст.)	28
Кришталюк Г. А. Фокусування як когнітивно-дискурсивна функція заперечення в англомовних газетах	32
Марчишина А. А. Маскулінна гендерна ідентичність у постмодерністській прозі	35
Мойсеюк Ю. М. Символіка геральдичних кольорів в англо-американській художній літературі	39
Набок А. І. Моделі створення ефекту суб’єктивності в ініціальних заголовках інтернет-новин: фіксовані моделі.....	43
Плисов Е. В. Исламская лексика в немецком толковом словаре	47
Репех Н. В. Роль семантики <i>початку</i> і <i>кінця</i> в англомовному медіа-дискурсі: лінгвокогнітивний аспект	50
Ярошук М. В. Политическая корректность как феномен американской культуры	54

**РОЗДІЛ II. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВОПРАГМАТИКИ,
ДИСКУРСОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

Славова Л. Л. Мовна особистість політика як носій індивідуальних і соціальних цінностей	59
Вуєк О. Є. Linguo-cultural reconstruction via pragmatics of poetic texts....	64
Ганжа І. В. Невербальна поведінка представників англomовної лінгвокультури у процесі уникнення комунікативних невдач.....	67
Гаценко І. О. Своєрідність загадки як жанру фольклорного дискурсу....	72
Горбачова Н. І. Прагмалінгвістичний аспект спілкування керівника та підлеглого (на матеріалі англomовного кінодискурсу).....	75
Деркач Н. В. Просодична організація англійських прислів'їв з функцією несхвалення, осуду та критики	79
Ковальська Н. В., Шерстюк І. В. Особливості перекладу мовних засобів вираження іронії в художніх англomовних текстах	84
Куценко М. А. Обґрунтування статусу висловлень співчуття в англійському діалогічному мовленні.....	86
Кузьмичёва А. А. Темпоральний компонент просодии (на матеріалі німецьких восклицательних іронічних висказувань).....	89
Матвеева И. В. Коммуникативно-прагматический потенциал «я»-суб'єкта в сучасному німецькому мові	92
Новицька Т. В. Історіографічний аспект дослідження економії мовленнєвих зусиль	95
Пархоменко О. М. Переклад як міжкультурна комунікація: досвід А. Ф. Прево.....	100
Тарасевич Н. А. Linguistic Personality Development through Discourse.....	105
Федун Л. М. Особливості перекладу неологізмів сфери інформаційних технологій.....	108

**РОЗДІЛ III. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ МОВ І
КУЛЬТУР**

Бараненкова Н. А. Особливості формування перекладацької компетентності у студентів технічних спеціальностей.....	113
Борисенко В. В. Сучасні технології в навчанні студентів-філологів...	117

Василюк Т. В. Диалог культур во внеаудиторной работе со студентами: традиции гостеприимства.....	122
Грона Н. В. Когнітивно-комунікативний підхід до процесу текстотворення учнів молодшого шкільного віку.....	125
Герасименко М. Д. Жанрові характеристики текстів для навчання майбутніх учителів англomовного професійно орієнтованого читання..	129
Конотоп О. С. Сучасні автентичні навчальні відеокурси для формування англomовної комунікативної компетентності у дошкільників	133
Kovalska N. V., Osipchuk Yu. S. Linguistic competence for the future translators	135
Онищук Е. В. К вопросу о межъязыковой интерференции при изучении немецкого языка как второго иностранного.....	138
Сыч М. А. Применение искусственного интеллекта в процессе обучения	141
Хотько Н. А. Социокультурный компонент в структуре иноязычной коммуникативной компетенции	146
РОЗДІЛ IV. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРИ	
Жила С. О. Концептуальна особливість роману «Вічник» Мирослава Дочинця	151
Дягель С. Н. Проза В. Каминера в мультикультурном контексте современной литературы Германии	155
Иванова В. М. Стилиеве искания в поэзии Венди Коуп	159
Кашпур С. І. Образ лабіринту в постмодерній літературі (на прикладі новели Х. Л. Борхеса «Вавилонська бібліотека» та роману Ю. Андруховича «Московіада»)	164
Мартинець А. М. Два вибори як представлення двох світів героя-воїна у творах про сучасну війну українських та російських прозаїків..	167
Острияно-Емін О. О. Онірична символіка в поезії Е. Дікінсон.....	176
Пікун Л. В. Казкові мотиви в романі Б. Космовської «Позолочена рибка».....	179
Росстальна О. А. Роль протиставлення у новелі Т. Гарді «Заборона сина»	183
Сальникова Е. Г. Жанровое своеобразие романов С. Ахерн.....	186

Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції

Смирнова Т. П. Актуальные вопросы современного литературоведения: немецкоязычная литература мигрантов	189
Чередник Т. П. Презентація творів сучасної дитячої літератури як виклик професіоналізму вчителя літератури	193
Відомості про учасників конференції	199